

JUSTISDEPARTEMENTET	
28 DES 2005	
SAKSNR.: 200504026	
AVD/KONT/BEH: LOV / EO / H1	
DOK.NR. 127	ARKIVKODE:

Justis- og politidepartementet
Akersgt. 42
PB 8005 Dep.
0030 Oslo

Saksb: Sidsel Maxwell Grasli
Telefon: 900 39 776

Dato: 2005-12-20

Vår ref: 45377

HØRINGSUTTALELSE - NOU 2005:8 "LIKEVERD OG TILGJENGELIGHET"

Innledning

ULOBA BA er et nonprofit andelslag som administrerer ordningen med Borgerstyrt personlig assistanse (BPA). BPA er en måte å organisere praktisk og personlig assistanse på for funksjonshemmede som har behov for bistand i dagliglivet, både i og utenfor hjemmet. BPA vil si at personen selv er arbeidsleder for assistentene. Assistentene utfører de arbeidsoppgaver som arbeidsleder på grunn av sin funksjonsnedsettelse ikke selv kan utføre. ULOBA er det største og eneste kompetansemiljøet på BPA i Norge, og vi ønsker derfor å gi innspill i høringen.

Generelt

ULOBA vil konsentrere seg om det som omhandler BPA i utredningen. Vi benytter likevel anledningen til å si noe generelt om lovforslaget, fordi en antidiskrimineringslov selvfølgelig vil angå oss som har assistansebehov. *ULOBA er involvert i Stopp Diskrimineringen, og viser til stiftelsens høringsuttalelse som ULOBA støtter fullt ut.*

ULOBA vil først gi uttrykk for at vi fullt ut støtter behovet for en egen antidiskrimineringslov for personer med funksjonsnedsettelse. Vi som selv har et assistansebehov, erfarer daglig diskriminering på en rekke områder i samfunnet. Ut fra et menneskerettighetsperspektiv må diskrimineringen stoppe. En antidiskrimineringslov er et nødvendig virkemiddel for å oppnå likestilling for alle norske borgere – både med og uten funksjonsnedsettelse. For at loven skal virke etter sin hensikt, er det avgjørende at den er klar og sterk. Det betyr at en slik lov må ha en klar begrepsbruk, nødvendige virkemidler og sanksjoner. En lov som ikke er sterk nok, og som ikke har disse elementene på plass, kan virke mot sin hensikt. En svak lov som ikke stiller tilstrekkelige krav, kan vedlikeholde diskriminering av personer med funksjonsnedsettelse.

ULOBA mener at lovforslaget i NOU 2005:8 ikke er sterk nok til å hindre diskriminering av alle norske borgere på alle områder. Tydeligheten er viktig fordi NOU-en vil bli stående som en rettskilde, og et viktig lovforarbeid. Vi mener at en rekke av de forhold som NOU 2001:22 "Fra bruker til borger", pekte på som helt sentrale f. eks. transport og IKT, ikke er tatt med.

ULOBA BA

ANDELSLAG FOR BORGERSTYRT PERSONLIG ASSISTANSE

Tollbugata 114 • Postboks 2474 Strømsø, 3003 Drammen • TELEFON: 32 20 59 10 • TELEFAKS: 32 20 59 19 • E-POST: adm@uloba.no
ORGANISASJONSNUMMER: 963890095 • BANKKONTO: 6138 06 53612

www.uloba.no

Formål

ULOBA mener at den foreslåtte § 1 – Formål, ikke er klar nok til å sikre at loven skal fremme likestilling, og være et generelt forbud mot diskriminering. ”Sikre *likeverd* og *fremme* like muligheter...” er svake begreper i denne sammenheng, og formidler svakere rettsbeskyttelse enn annen antidiskrimineringslovgivning både i Norge og internasjonalt. ULOBA mener at en lov som har som formål å likestille personer med funksjonsnedsettelse med andre borgere, må harmoniseres med annen lovgivning som gir rettsbeskyttelse, og skal hindre diskriminering av andre utsatte grupper.

ULOBA foreslår at formålsparagrafen endres til ”Lovens formål er å fremme likestilling, sikre like muligheter og rettigheter, og hindre diskriminering på grunn av funksjonsnedsettelse”.

Likestilling

ULOBA beklager deler av begrepsbruken, herunder forslag på benevnelsen av loven. Benevnelsen er svært viktig for grunnforståelsen av loven, da den signaliserer verdigrunnlag og intensjoner. Vi er ikke tilfreds med at loven for fremtiden kan bli omtalt som ”diskrimineringsloven”. En tittel bør peke framover, og ikke virke segregerende. Behovet for en antidiskrimineringslov avdekker et behov for å få likestilling i samfunnet på alle områder.

ULOBA fremmer derfor forslag om at loves tittel må bli ”Lov om forbud mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne (likestilling - og tilgjengelighetsloven)”

Situasjon, ikke personkrets

ULOBA støtter lovutvalgets verdigrunnlag og forståelse av hva diskrimineringsgrunnlaget må omfatte, at loven ikke angir konkret hvem som omfattes av loven. Det er umulig å gi en uttømmende opplisting av hvem som vil falle inn under betegnelsen nedsatt funksjonsevne. Eksemplene som gis i høringsdokumentet er klargjørende med tanke på framtidig forståelse.

Det må være situasjonen som er utløsende for å avdekke diskriminering.

Definisjon av indirekte diskriminering

ULOBA er uenig i den definisjon som lovutvalget har av indirekte diskriminering. Det er ikke akseptabelt å benytte begrepet ”særlig ufordelaktig”, da dette faktisk kan bidra til en toleranse for diskriminering.

ULOBA foreslår at definisjonen erstattes med ” blir stilt dårligere sammenliknet med andre”.

Plikt til universell utforming

ULOBA beklager at lovutvalget har lagt seg på en definisjon av universell utforming som avviker fra, og er klart svakere enn alminnelig og internasjonalt anerkjent definisjon. Å benytte begrepet ”de fleste” i stedet for ”alle”, vil åpenbart stille mindre krav til å bygge ned funksjonshemmende barrierer. Med en definisjon som den utvalget legger til grunn, står enkelte grupper med funksjonsnedsettelse i fare for å bli definert ut.

ULOBA foreslår at en likestillings- og tilgjengelighetslov legger den alminnelige definisjonen av universell utforming til grunn, dvs. den må si ”alle” og omfatte alle.

Plikt til universell utforming av bygg og anlegg

ULOBA er sterkt uenig med flertallet i utvalget, som vil begrense samfunnets plikt til universell utforming til bygg og anlegg. Transport og IKT er viktige områder der det finnes betydelige barrierer som forårsaker diskriminering.

ULOBA slutter seg til mindretallets forslag om at IKT og transport skal omfattes av forpliktelsene i § 11.

Personlig assistanse

ULOBA er glad for at flertallet i utvalget ønsker å bidra til økt likeverd ved å gi personer med kognitiv funksjonsnedsettelse og andre som ikke kan lede egen assistanse, rett til BPA. Vi registrerer imidlertid at utvalget ikke har fått med seg at det allerede er gjort noe med dette forholdet. Allerede i februar 2005 sendte Helse- og omsorgsdepartementet ut en presisering av rundskriv I-20/2000, om at BPA skal omfatte personer som ikke kan være arbeidsledere selv, herunder personer med kognitiv funksjonsnedsettelse. Vi viser her til statsbudsjettet 2006 hvor denne problemstillingen drøftes. ULOBA er enig med formuleringene i statsbudsjettet om at det ikke er behov for en lovregulering som tar inn "personlig assistanse" i § 4.2 a i LOST.

ULOBA mener tvert i mot at en lovformulering slik flertallet i Syse-utvalget foreslår, er uheldig fordi formuleringen "personlig assistanse" framstår som noe annet enn BPA. Dette vil kunne svekke selve grunnpilaren i BPA, nemlig borgerstyringen! ULOBA mener utvalgets flertall med sin presisering bidrar til unødvendige uklarheter. På den ene siden er utvalgets hensikt å oppnå BPA for alle klar og tydelig, og mener borgerstyringen er sentral for alle. Dette slås imidlertid i hjel av andre formuleringer f eks denne formuleringen:

"Kommunen vil da bli forpliktet til å tilby en ordning med personlig assistanse som er tilpasset brukere som ikke kan utøve brukerstyringen. Formålet med "personlig assistanse" vil være å sikre brukerinnflytelse, forutsigbarhet og fleksibilitet også for brukere som ikke kan utøve full brukerstyring".

På den andre siden heter det at:

"Utvalget peker på at hjelpeverger, foreldre eller andre nære personer vil kunne være viktige samarbeidspartnere som kan bistå den enkelte tjenestemottaker i forhold til kommunen og assistenter. Utvalget ønsker ikke å fjerne lovfesting av "Borgerstyrt personlig assistanse", ettersom brukerstyringen er helt vesentlig for brukere som selv kan og ønsker å utøve en slik styring".

ULOBA mener borgerstyringen er viktig for alle

Enkelte funksjonsnedsettelse gjør imidlertid at det i noen sammenhenger må være en som utøver arbeidsledelse på vegne av den som har assistansebehovet. Det må ikke gis inntrykk av at dette kan være tilfeldige personer. Hvem som kan styre på vegne av andre, må etter ULOBAs mening, knyttes til legalitetsprinsippet.

Utvalgets resonnement er i beste fall uklart og egnet til misforståelse. En kan lett få inntrykk av at borgerstyringen ikke er like viktig for de som ikke kan være arbeidsledere selv, og at andre "tilfeldige" nære personer kan være viktige "samarbeidspartnere" Dette er alt for svakt juridisk.

ULOBA som har lang erfaring på dette, er helt klare på at BPA er en ordning hvor nettopp borgerstyringen er like sentral for alle. Dette må det ikke sås tvil om! Det må heller ikke være tvil om at legalitetsprinsippet må ligge til grunn for hvem som kan styre på vegne av en person.

- F. eks. kan foreldre i kraft av sin foreldrerolle styre en BPA-ordning på vegne av sitt barn som har assistansebehov.
- Dersom en person er over 18 år, og som følge av en kognitiv funksjonsnedsettelse ikke kan være arbeidsleder selv, vil vedkommende som regel ha en hjelpeverge. Da er det hjelpevergen som må ha fullmakt til å søke om BPA, og avgjøre hvem som skal være arbeidsleder. Erfaring viser at hjelpevergen ofte selv velger å være arbeidsleder, men det kan også være en annen som hjelpeverge beslutter, i samarbeid med den som har assistansebehovet.

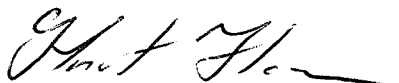
Individuell rettighetsfesting av BPA – et verktøy for å hindre diskriminering

ULOBA er skuffet over at lovutvalget ikke har fremmet en individuell rettighetsfesting av BPA til alle, enten gjennom eksisterende lovgivning eller aller helst i egen lov. Både Stortinget, Bondevik-regjeringen, og nå Stoltenberg-regjeringen, vil fremme en slik individuell rettighetsfesting. En individuell rettighetsfesting vil oppheve kommunenes rett til valg av tjenesteform. Dersom en søker fyller vilkårene i § 4.3, har et grunnleggende eller omfattende assistansebehov, og ønsker tjenestene organisert som BPA, vil ikke kommunene kunne avslå dette.

En individuell rettighetsfesting eller egen lov om assistansestønad, vil være et helt sentralt virkemiddel og verktøy for å hindre diskriminering. ULOBA beklager derfor sterkt at lovutvalget ikke fremmet et slikt forslag. ULOBA hadde et møte med Syse-utvalget høsten 2004, hvor vi la fram vårt lovforslag og begrunnelsen for dette. Vi opplyste da at Stortinget hadde bedt regjeringen Bondevik om å fremme et slikt lovforslag.

ULOBA ber Justis- og politidepartementet støtte forslaget om en individuell rettighetsfesting av BPA i egen lov om assistansestønad.

Vennlig hilsen
ULOBA BA

Knut Flaum
daglig leder

Vibeke Melstrøm
fagsjef

Vedlegg.